

ЗАКОН

О ИЗМЕНАМА И ДОПУНАМА ЗАКОНА О ПЕНЗИЈСКОМ И ИНВАЛИДСКОМ ОСИГУРАЊУ

Члан 1.

У Закону о пензијском и инвалидском осигурању („Службени гласник РС”, бр. 34/03, 64/04-УС, 84/04-др. закон, 85/05, 101/05-др. закон, 63/06-УС, 5/09 и 107/09 - у даљем тексту: Закон), у члану 11. тачка 2) мења се и гласи:

„2) цивилна лица на служби у Војсци Србије;”.

После тачке 2) додаје се тачка 2а) која гласи:

„2а) професионална војна лица према прописима о Војсци Србије;”.

Члан 2.

У члану 12. став 2. речи: „сматра се” замењују се речима: „сматра се и”, а речи: „надлежног суда” замењују се речима: „надлежне организације”.

Члан 3.

Члан 13. мења се и гласи:

„Осигураници пољопривредници су лица која се баве пољопривредном делатношћу као носиоци пољопривредног домаћинства, чланови пољопривредног домаћинства, носиоци породичног пољопривредног газдинства, чланови породичног пољопривредног газдинства или чланови мешовитог домаћинства, ако нису корисници пензије или нису на школовању. Пољопривредним домаћинством, породичним пољопривредним газдинством, односно мешовитим домаћинством, у смислу овог закона, сматра се заједница живота, привређивања и трошења прихода, без обзира на сродство између његових чланова, на пољопривредном домаћинству, односно газдинству са најмање 0,5 хектара пољопривредног земљишта, односно са мање од 0,5 хектара пољопривредног земљишта, другог земљишта или грађевинске целине на којем се обавља сточарска, повртарска или виноградарска производња, узгој рибе, гајење печурака, пужева, пчела и други узгој или гајење.

Носилац пољопривредног домаћинства, односно породичног пољопривредног газдинства, у смислу овог закона, је лице које је обвезник пореза на имовину по основу пољопривредног земљишта или пореза на приход од пољопривреде и шумарства, у складу са законом којим се уређује порез на имовину и порез на доходак грађана.

Члан пољопривредног домаћинства, породичног пољопривредног газдинства, односно мешовитог домаћинства, у смислу овог закона, је лице које живи и ради на пољопривредном домаћинству, породичном пољопривредном газдинству, односно у мешовитом домаћинству.”

Члан 4.

У члану 14. после става 4. додају се ст. 5. и 6. који гласе:

„Изузетно од става 1. овог члана, осигураници из члана 11. тач. 9) и 10) овог закона и осигураници из члана 12. став 1. тачка 3) овог закона, могу стећи, односно може им престати својство осигураника, према утврђеном стажу

осигурања, уколико се не може утврдити почетак и престанак обављања послова.

Изузетно од става 1. овог члана, својство осигураника пољопривредника може престати и са даном испуњења услова за стицање права на пензију у складу са овим законом.”

Члан 5.

У члану 15. став 1. после речи: „овог закона,” додају се речи: „односно нису корисници права на пензију.”

Члан 6.

У члану 16. став 4. речи: „инвестиционих фондова који” замењују се речима: „правних лица која”.

Члан 7.

У члану 18. после тачке 4) додаје се тачка 5) која гласи:

„5) за случај потребе за помоћи и негом другог лица - право на новчану накнаду за помоћ и негу другог лица.”

Члан 8.

У члану 19. тачка 2) број: „35” замењује се бројем: „38”, а речи: „53 године” замењују се речима: „58 година”.

Члан 9.

У члану 20. став 1. тачка 1) речи: „сваке три године проведене” замењују се речима: „сваких пет година проведених”.

У тачки 2) речи: „сваке две године и шест месеци проведених” замењују се речима: „сваке четири године проведене”.

У тачки 3) реч: „две” замењује се речју: „три”.

У ставу 2. речи: „53 године” замењују се речима: „55 година”.

Члан 10.

У члану 21. после речи: „способности” додају се запета и речи: „односно кад код професионалног војног лица настане потпуни губитак способности за професионалну војну службу,”.

Члан 11.

У члану 27. став 1. тачка 1) речи: „инвалидску пензију” замењују се речима: „старосну или инвалидску пензију”.

Члан 12.

После члана 28. додаје се члан 28а. који гласи:

„Члан 28а

Ако је умрли осигураник или умрли корисник старосне или инвалидске пензије у тренутку закључења брака навршио године живота из члана 19. тачка 1) овог закона, брачни друг може стећи право на породичну пензију под

условом да имају заједничко дете или да је брак трајао најмање две године.”

Члан 13.

У члану 29. став 1. тачка 1) речи: „50 година” замењују се речима: „53 године”.

Ст. 2. и 3. мењају се и гласе:

„Удова која до смрти брачног друга, није навршила 53 године живота, али је навршила 45 година живота, стиче право на породичну пензију кад наврши 53 године живота.

Удова која у току трајања права на породичну пензију стеченог на начин из става 1. тач. 2) и 3) овог члана наврши 53 године живота, трајно задржава право на породичну пензију. Удова којој право на породичну пензију престане пре навршених 53, али после навршених 45 година живота може поново остварити право кад наврши 53 године живота.”

Члан 14.

У члану 30. став 1. тачка 1) број: „55” замењује се бројем : „58”.

Став 2. мења се и гласи:

„Удовац који у току трајања права на породичну пензију стеченог на начин из става 1. тач. 2) и 3) овог члана наврши 58 година живота, трајно задржава право на породичну пензију.”

Члан 15.

После члана 30. додаје се члан 30а који гласи:

„Члан 30а

Брачни друг професионалног војног лица према прописима о Војсци Србије које је погинуло за време дејстава, право на породичну пензију стиче без обзира на прописане године живота, под условом да није поново склопио брак, односно ако има децу да су деца завршила школовање.”

Члан 16.

У члану 31. став 2. тачка 2) мења се и гласи:

„2) 26 година живота, ако похађа високошколску установу.”

Тачка 3) брише се.

У ставу 5. речи: „тач. 1) до 3)” замењују се речима: „овог члана”.

Члан 17.

У члану 32. став 2. после речи: „родитељски додатак,” додају се речи: „материјално обезбеђење породице, породична пензија остварена по другом родитељу,”.

Члан 18.

У члану 41. речи: „изврши сахрану” замењују се речима: „је сносило трошкове сахране”.

Члан 19.

После члана 41. додаје се одељак 5а и члан 41а који гласе:

„5а Право на новчану накнаду за помоћ и негу другог лица

Члан 41а

Право на новчану накнаду за помоћ и негу другог лица, има осигураник и корисник пензије, коме је због природе и тежине стања повреде или болести утврђена потреба за помоћи и негом за обављање радњи ради задовољавања основних животних потреба.

Потреба за помоћи и негом другог лица постоји код лица из става 1. овог члана које је непокретно, или које због тежине и природе трајних болести и болесног стања није способно да се самостално креће ни у оквиру стана уз употребу одговарајућих помагала, нити да се само храни, свлачи, облачи и да одржава основну личну хигијену, код слепог лица које је изгубило осећај светлости са тачном пројекцијом и код лица које постиже вид са корекцијом до 0,05.”

Члан 20.

Члан 42. мења се и гласи:

„Осигураници - запослени који раде на пословима на којима се стаж осигурања рачуна са увећаним трајањем и који могу под посебним условима остварити право на пензију јесу:

1) полицијски службеници - униформисана овлашћена службена лица и полицијски службеници који раде на посебно сложеним, специфичним, односно оперативним пословима;

2) запослени у Министарству спољних послова који раде на пословима на којима се стаж осигурања рачуна са увећаним трајањем;

3) припадници Безбедносно-информативне агенције;

4) запослени у Управи за извршење кривичних санкција који раде на пословима на којима се стаж осигурања рачуна са увећаним трајањем (у даљем тексту: запослени у Управи);

5) овлашћена службена лица Пореске полиције у смислу прописа о пореској администрацији;

6) професионална војна лица према прописима о Војсци Србије;

7) остали полицијски службеници који раде на радним местима, односно пословима на којима се стаж осигурања рачуна са увећаним трајањем.”

Члан 21.

У члану 43. став 1. мења се и гласи:

„Осигураник из члана 42. тач. 1) до 6) овог закона, коме престане запослење с правом на пензију пре испуњења услова из члана 19. овог закона, стиче право на старосну пензију ако је навршио најмање 55 година живота и 25 година стажа осигурања, од чега најмање 15 година ефективно проведених на радним местима на којима се стаж осигурања рачуна са увећаним трајањем, у органу из члана 42. овог закона.”

После става 2. додају се ст. 3. до 5. који гласе:

„Осигураник из члана 42. тачка 7) овог закона, коме престане запослење с правом на пензију пре испуњења услова из члана 19. овог закона, стиче право на старосну пензију ако је навршио најмање 60 година живота и 25 година стажа осигурања, од чега најмање 15 година ефективно проведених на радним местима на којима се стаж осигурања рачуна са увећаним трајањем, у органу из члана 42. овог закона.

Изузетно од става 1. овог члана, и члана 19. овог закона, професионално војно лице стиче право на старосну пензију и то:

1) подофицир и официр до чина пуковника кад наврши 40 година пензијског стажа и најмање 53 године живота;

2) официр чина пуковника кад наврши 40 година пензијског стажа и најмање 54 године живота.

Изузетно од става 1. овог члана, и члана 19. овог закона, полицијски службеници - припадници специјалних јединица полиције и припадници Безбедносно-информативне агенције, који раде на посебно сложеним, специфичним, односно оперативним пословима, стичу право на старосну пензију кад наврше најмање 53 године живота и 20 година ефективно проведених на тим пословима.”

Члан 22.

У члану 51. после речи: „за пензијско и инвалидско осигурање” тачка се замењује запетом и додају се речи: „у складу са законом којим се уређују доприноси за обавезно социјално осигурање.”

Члан 23.

У члану 55. став 2. мења се и гласи:

„Запосленом у Министарству унутрашњих послова, припаднику Безбедносно-информативне агенције, запосленом у органу надлежном за спољне послове који ради у иностранству на одређеним пословима под посебним условима, професионалном војном лицу према прописима о Војсци Србије, запосленом у Управи, овлашћеном службеном лицу Пореске полиције у смислу прописа о пореској администрацији, сваких 12 месеци ефективно проведених на тим пословима рачуна се највише као 16 месеци стажа осигурања у зависности од тежине ових послова, под условима из члана 54. овог закона.”

После става 2. додаје се нови став 3. који гласи:

„Изузетно од става 2. овог члана, надлежни министар утврђује радна места и послове на којима се запосленом у Министарству унутрашњих послова, цивилном лицу на служби у Војсци Србије и професионалном војном лицу према прописима о Војсци Србије, сваких 12 месеци ефективно проведених на тим пословима рачуна као 18 месеци стажа осигурања.”

У досадашњем ставу 3. који постаје став 4. речи: „и 2.” замењују се речима: „до 3.”.

Члан 24.

Члан 66. мења се и гласи:

„Осигуранику коме се не могу утврдити годишњи лични коефицијенти ни за једну календарску годину, у смислу члана 63. став 1. овог закона, годишњи лични коефицијент износи један.

Осигуранику за кога у матичној евиденцији нису утврђени подаци о заради, накнади зараде, односно основици осигурања за поједине календарске године за израчунавање годишњег личног коефицијента узима се:

1) за период од 1. јануара 1970. године до 31. децембра 1992. године - просечна годишња нето зарада запослених у Републици Србији;

2) за период од 1. јануара 1994. године до 31. децембра 1998. године - износ гарантоване зараде;

3) за период од 1. јануара 1999. године до 31. августа 2004. године - износ најниже основице осигурања за I и II степен стручности;

4) за период од 1. септембра 2004. године - износ најниже месечне основице доприноса.

Осигуранику из става 2. овог члана, који нема утврђен стаж осигурања за целу календарску годину, годишњи лични коефицијент утврђује се сразмерно стажу осигурања навршеном у тој календарској години."

Члан 25.

У члану 69. ст. 1. и 4. проценат: „15%“ замењује се процентом: „6%“.

У ставу 3. у уводној реченици после речи: „стажа“ додају се речи: „од дана престанка осигурања, односно уколико је осигурање престало пре дана утврђене инвалидности“.

Члан 26.

У члану 71. после става 2. додаје се став 3. који гласи:

„Породична пензија из члана 15. овог закона одређује се у износу од 100% пензије која би осигуранику припадала у часу смрти.“

Члан 27.

После члана 75. додају се одељак 4а и члан 75а који гласе:

„4а Новчана накнада за помоћ и негу другог лица

Члан 75а

Висина новчане накнаде за помоћ и негу другог лица одређује се у висини износа усклађене новчане накнаде за помоћ и негу затечених корисника овог права у осигурању запослених.“

Члан 28.

У члану 76. после става 4. додаје се нови став 5. који гласи:

„Најнижи износ пензије у осигурању запослених и самосталних делатности ванредно се усклађује од 1. јануара 2011. године за проценат којим се обезбеђује да учешће најнижег износа пензије за јануар 2011. године у просечној заради без пореза и доприноса запослених на територији Републике Србије у 2010. години буде веће за један процентни поен у односу на учешће најнижег износа пензије исплаћене за 2010. годину у просечној заради без пореза и доприноса запослених на територији Републике Србије у 2010. години. Овако усклађен износ даље се усклађује у складу са овим законом.“

Досадашњи став 5. постаје став 6. после кога се додају ст. 7. и 8. који гласе:

„Најнижи износ старосне односно инвалидске пензије за осигуранике пољопривреднике утврђује се у износу од 9.000 динара на дан 1. јануара 2011. године. Овако утврђен најнижи износ пензије даље се усклађује на начин на који се усклађују пензије, у складу са овим законом.

Уколико осигураник има навршен стаж осигурања по различитим основама, најнижи износ пензије за осигуранике пољопривреднике утврђује се када је претежан стаж осигурања навршен у осигурању пољопривредника.”

Члан 29.

У члану 77. речи: „најнижи износ пензије” замењују се речима: „износ у висини разлике до најнижег износа пензије”, а речи: „доношења решења” замењују се речима: „остваривања права”.

Члан 30.

У члану 78. реч: „четири” замењује се бројем: „3,8”.

Члан 31.

У члану 79. после става 1. додаје се нови став 2. који гласи:

„Изузетно од члана 63. став 1, члана 64. ст. 2 и 3. и члана 65. овог закона, осигуранику из члана 43. овог закона, за израчунавање годишњег личног коефицијента не узима се период од 1. јануара 1970. године већ период од 1. јануара 1996. године.”

Досадашњи став 2. постаје став 3. у коме се речи: „става 1.” замењују речима: „ ст. 1. и 2.”.

После става 3. додаје се став 4. који гласи:

„На начин из става 2. овог члана утврђује се годишњи лични коефицијент и за друге запослене у Министарству унутрашњих послова и припаднике Безбедносно-информативне агенције, под условом да у том органу имају навршених најмање 20 година стажа осигурања.”

Досадашњи став 3. постаје став 5. у коме се речи: „и 2.” замењују речима: „до 4.”.

Члан 32.

Назив главе IX. мења се и гласи:

„IX. Усклађивање пензије и новчане накнаде”

Члан 33.

Члан 80. мења се и гласи:

„Пензија се од 1. априла текуће године усклађује са кретањем потрошачких цена на територији Републике Србије у претходних шест месеци.

Изузетно од става 1. овог члана, ако бруто домаћи производ у претходној календарској години порасте изнад 4%, пензија се усклађује од 1. априла текуће године у проценту који представља збир процента раста, односно пада потрошачких цена на територији Републике Србије у претходних шест месеци и процента који представља разлику између реалне стопе раста бруто домаћег производа у претходној календарској години и стопе од 4%.

Пензија се од 1. октобра текуће године усклађује са кретањем потрошачких цена на територији Републике Србије у претходних шест месеци.

Исплата усклађене пензије тече од исплате априлске односно октобарске пензије.

Усклађивање пензије врши се на основу података републичког органа надлежног за послове статистике о кретању потрошачких цена за период октобар претходне године - март текуће године, односно за период април - септембар текуће године, као и о кретању бруто домаћег производа.”

Члан 34.

Члан 81. мења се и гласи:

„Новчане накнаде усклађују се на начин предвиђен за усклађивање пензија.”

Члан 35.

После члана 82. додаје се члан 82а који гласи:

„Члан 82а

Право на старосну пензију остварује се после престанка осигурања.

Престанком осигурања у смислу става 1. овог члана сматра се и ранији престанак осигурања, ако се лице у тренутку подношења захтева налази у осигурању, ако су услови за стицање права на старосну пензију исти у тренутку подношења захтева и ранијег престанка осигурања.

Престанком осигурања у смислу става 1. овог члана за осигураника који истовремено испуњава услове за осигурање по више основа сматра се престанак осигурања по основу кога је приоритетно осигуран у складу са чланом 10. овог закона.

Изузетно од става 1. овог члана, за осигуранике из члана 12. став 1. тачка 1) овог закона који обављају делатност у складу са законом којим се уређује рад приватних предузетника, право на старосну пензију могу остварити испуњењем услова за стицање права на старосну пензију.”

Члан 36.

У члану 93. став 1. после речи: „утврђивање постојања инвалидности, телесног оштећења,” додају се речи: „потребе за помоћи и негом другог лица”, а после речи: „фонд” додају се речи: „решењем”.

Члан 37.

Члан 94. мења се и гласи:

„Поступак за остваривање права по основу инвалидности покреће се на захтев осигураника на основу предлога за утврђивање инвалидности, у складу са општим актом фонда.

Предлог из става 1. овог члана даје изабрани лекар, у складу са законом.”

Члан 38.

После члана 94. додаје се члан 94а који гласи:

„Члан 94а

Ако је осигураник, у току привремене спречености за рад, поднео захтев за покретање поступка за остваривање права по основу инвалидности, или је од стране изабраног лекара, односно лекарске комисије, у складу са законом, упућен на оцену радне способности, Фонд обезбеђује средства за исплату накнаде зараде због привремене спречености за рад почев од 61. дана од дана покретања поступка, уколико је утврђен губитак радне способности.”

Члан 39.

У члану 95. после речи: „оштећење” додају се речи: „и права на новчану накнаду за помоћ и негу другог лица”.

Члан 40.

У члану 97. после речи: „инвалидности” додаје се запета а речи: „и телесног оштећења” замењују се речима: „телесног оштећења и потребе за помоћи и негом другог лица.”

Члан 41.

У члану 106. речи: „Врховни суд Србије” замењују се речима: „Врховни касациони суд”.

Члан 42.

Члан 107. брише се.

Члан 43.

У члану 108. после става 1. додају се ст. 2. до 4. који гласе:

„Корисник пензије и новчане накнаде може да овласти друго лице да у његово име прима пензију или новчану накнаду.

Овлашћење из става 2. овог члана важи најдуже 12 месеци од дана његовог издавања и може се продужити.

Корисник пензије и новчане накнаде дужан је да, на захтев Фонда, достави уверење о животу.”

Члан 44.

Члан 109. мења се и гласи:

„Фонд је дужан да кориснику права исплаћује износе који му припадају у месту његовог пребивалишта у Републици Србији.”

Члан 45.

У члану 117. после става 2. додају се нови ст. 3. и 4. који гласе:

„Кориснику породичне пензије, који стекне својство осигураника по основу члана 11. тач. 9) и 10) и члана 12. став 1. тачка 3) овог закона, обуставља се исплата породичне пензије, након утврђивања стажа осигурања за период утврђеног стажа осигурања.

Изузетно од ст. 2. и 3. овог члана, кориснику породичне пензије не обуставља се исплата породичне пензије у случају када је остварио уговорену накнаду на месечном нивоу у износу нижем од 50% најниже основице у осигурању запослених, важеће у моменту уплате доприноса.”

Досадашњи ст. 3. и 4. постају ст. 5. и 6.

Члан 46.

У члану 123. речи: „новчане накнаде за телесно оштећење” замењују се речима: „новчаних накнада”.

Члан 47.

Члан 124. мења се и гласи:

„Фонд исплаћује пензију, односно новчану накнаду кориснику права који има пребивалиште у иностранству, у складу са међународним уговором, односно под условом реципроцитета.”

Члан 48.

После члана 124. додаје се члан 124а који гласи:

„Члан 124а

Право на новчану накнаду за помоћ и негу другог лица не може се остварити ако се право на такву новчану накнаду остварује по другом основу.”

Члан 49.

У члану 126. став 3. после речи: „података” додају се запета и речи:
„односно у електронској форми, у складу са законом.”

Члан 50.

У члану 131. став 2. реч: „фонда” замењује се речима: „категорије осигураника”.

Члан 51.

У члану 132. тачка 7) брише се.

После става 1. додају се ст. 2. и 3. који гласе:

„Изузетно од става 1. тачка 2) овог члана, уколико надлежни орган општинске управе не поднесе пријаву на осигурање, одјаву осигурања, пријаву промене тих података у року из члана 144. овог закона, Фонд по службеној дужности:

1) сачињава пријаву на осигурање, одјаву осигурања, као и пријаву промене података о осигурању за осигуранике пољопривреднике на основу података из јавних исправа и евиденцији органа надлежног за вођење катастра непокретности, органа надлежног за утврђивање пореза на катастарски приход од пољопривредне делатности, органа надлежног за вођење регистра пољопривредних газдинстава и општинског органа управе.

Фонд по службеној дужности:

1) сачињава пријаву података о утврђеном стажу осигурања, заради, накнадама зараде, основицама осигурања, уговореним накнадама и другим накнадама које служе за утврђивање годишњег личног коефицијента и висини уплаћеног доприноса - за осигуранике који сами плаћају допринос за пензијско и инвалидско осигурање, у случају када је обвезник подношења не поднесе у року из члана 144. овог закона;

2) води посебну евиденцију о уплати доприноса по основу уговорене накнаде, односно накнаде по основу уговора о допунском раду и висини те накнаде.”

Члан 52.

У члану 137. после става 5. додаје се нови став 6. који гласи:

„Изузетно од става 5. овог члана, Фонд сачињава пријаву на осигурање када је не може поднети обвезник подношења пријаве.”

Досадашњи став 6. постаје став 7. у коме се речи: „ст. 1. до 5.” замењују речима: „ст. 1. до 6.”.

Члан 53.

У члану 138. став 1. после речи: „овим законом” додају се речи: „и општим актом Фонда.”

После става 1. додаје се нови став 2. који гласи:

„На акт из става 1. овог члана сагласност даје Влада.”

Досадашњи став 2. постаје став 3.

Члан 54.

У члану 139. став 1. тачка 5) после речи: „делатности” додају се запета и речи: „према седишту органа надлежног за вођење регистра пољопривредних газдинстава.”

Члан 55.

У члану 144. став 1. тач. 1), 2) и 4) реч: „осам” замењује се речју: „три”.

Члан 56.

У члану 147. став 1. мења се и гласи:

„Уместо оригиналних пријава података могу се чувати пријаве снимљене на микрофилмовима, односно средствима за електронску обраду података (магнетни медији и сл.) или у електронској форми у складу са законом”.

Члан 57.

У члану 160. став 1. тачка 5) речи: „годишњи обрачун” замењују се речима: „завршни рачун”.

После тачке 5) додаје се тачка 5а) која гласи:

„5а) усваја извештај о раду и извештај о финансијском пословању;”.

Став 5. мења се и гласи:

„Управни одбор подноси Влади извештај о раду и извештај о финансијском пословању Фонда за претходну годину најкасније месец дана од дана доношења одлуке о завршном рачуну.”

Члан 58.

У члану 166. став 2. мења се и гласи:

„Надзорни одбор најмање једном годишње, подноси извештај о извршеном надзору над финансијским пословањем Фонда Управном одбору Фонда и Влади.”

Став 3. брише се.

Члан 59.

У члану 169. став 1. у уводној реченици после речи: „приход” додају се речи: „и примања”.

После тачке 7) додаје се тачка 7а) која гласи:

„7а) буџета за обавезе Републике Србије утврђене законом;”

Члан 60.

У члану 171. став 1. тачка 2) мења се и гласи:

„2) текуће расходе, издатке за нефинансијску имовину и отплату главнице и набавку финансијске имовине;”.

Члан 61.

У члану 208. после става 1. додају се нови ст. 2. и 3. који гласе:

„Фонд доноси решење о утврђивању преплаћеног износа пензија у којем наводи висину преплаћеног износа и начин за повраћај истог.

Фонд може донети решење да преплаћени износ буде надокнађен обуставом до 1/3 месечног износа пензије све док се на тај начин не измири утврђен преплаћен износ пензија, ако се Фонд и корисник пензије споразумеју о таквом начину повраћаја преплаћених износа пензија.”

Досадашњи ст. 2. до 4. постају ст. 4. до 6.

Члан 62.

У члану 225. после речи: „независно од његове воље” додају се речи: „односно без његове кривице”.

Члан 63.

У члану 226. став 2. после речи: „независно од воље осигураника” додају се речи: „односно без његове кривице”.

Члан 64.

Члан 244. брише се.

Члан 65.

Члан 245. мења се и гласи:

„Право на накнаду за набавку специјалних помагала за читање и писање - репродуктор, Брајеву писаћу машину и друга електронска односно дигитална помагала осигураник, корисник пензије - слепо лице и слепо дете осигураника, до доношења одговарајућих прописа, остварује под условима утврђеним прописима, који су важили до дана почетка примене овог закона.”

Члан 66.

Члан 258. брише се.

Прелазне одредбе

Члан 67.

Пољопривредници који су, до дана почетка примене овог закона, стекли својство осигураника у складу са Законом, обавезно су осигурани и према овом закону од дана његовог ступања на снагу.

Пољопривредници који, до дана ступања на снагу овог закона, нису стекли својство осигураника, у складу са Законом, а немају навршених 50 (мушкарац), односно 45 (жена) година живота, обавезно су осигурани према овом закону, од дана његовог ступања на снагу.

Осигураници којима престане својство осигураника по основу запослења, односно обављања самосталне делатности после ступања на снагу овог закона, а отпочну да се баве пољопривредом, обавезно су осигурани према овом закону, од дана почетка обављања те делатности, ако нису старији од 65 (мушкарац), односно 60 (жена) година живота.

Члан 68.

Изузетно од члана 8. овог закона, право на старосну пензију осигураник стиче кад наврши:

1) у 2011. години, 40 (мушкарац), односно 35 година и четири месеца (жена) стажа осигурања и најмање 53 године и четири месеца живота;

2) у 2012. години, 40 (мушкарац), односно 35 година и осам месеци (жена) стажа осигурања и најмање 53 године и осам месеци живота;

3) у 2013. години, 40 (мушкарац), односно 36 (жена) година стажа осигурања и најмање 54 године живота;

4) у 2014. години, 40 (мушкарац), односно 36 година и четири месеца (жена) стажа осигурања и најмање 54 године и четири месеца живота;

5) у 2015. години, 40 (мушкарац), односно 36 година и осам месеци (жена) стажа осигурања и најмање 54 године и осам месеци живота;

6) у 2016. години, 40 (мушкарац), односно 37 (жена) година стажа осигурања и најмање 55 година живота;

7) у 2017. години, 40 (мушкарац), односно 37 година и четири месеца (жена) стажа осигурања и најмање 55 година и четири месеца живота;

8) у 2018. години, 40 (мушкарац), односно 37 година и осам месеци (жена) стажа осигурања и најмање 55 година и осам месеци живота;

9) у 2019. години, 40 (мушкарац), односно 38 (жена) година стажа осигурања и најмање 56 година живота;

10) у 2020. години, 40 (мушкарац), односно 38 (жена) година стажа осигурања и најмање 56 година и шест месеци живота;

11) у 2021. години, 40 (мушкарац), односно 38 (жена) година стажа осигурања и најмање 57 година живота;

12) у 2022 години, 40 (мушкарац), односно 38 (жена) година стажа осигурања и најмање 57 година и шест месеци живота.

Члан 69.

Изузетно од члана 9. став 2. овог закона, старосна граница може се снижавати највише до:

- 1) у 2011. години, 53 године и четири месеца живота;
- 2) у 2012. години, 53 године и осам месеци живота;
- 3) у 2013. години, 54 године живота;
- 4) у 2014. години, 54 године и четири месеца живота;
- 5) у 2015. години, 54 године и осам месеци живота.

Члан 70.

Изузетно од члана 13. овог закона, односно од члана 29. став 1. Закона, право на породичну пензију удова стиче кад наврши:

- 1) у 2011. години, 50 година живота;
- 2) у 2012. години, 50 година и шест месеци живота;
- 3) у 2013. години, 51 годину живота;
- 4) у 2014. години, 51 годину и шест месеци живота;
- 5) у 2015. години, 52 године живота;
- 6) у 2016. години, 52 године и шест месеци живота.

Изузетно од члана 13. овог закона, односно члана 29. став 2. Закона, право на породичну пензију удова, која је до смрти брачног друга навршила 45 година живота стиче кад наврши:

- 1) у 2011. години, 50 година живота;
- 2) у 2012. години, 50 година и шест месеци живота;
- 3) у 2013. години, 51 годину живота;
- 4) у 2014. години, 51 годину и шест месеци живота;
- 5) у 2015. години, 52 године живота;
- 6) у 2016. години, 52 године и шест месеци живота.

Изузетно од члана 13. овог закона, односно члана 29. став 3. Закона, удова која у току трајања права на породичну пензију стеченог на начин из члана 29. став 1. тач. 2) и 3) Закона, трајно задржава право на породичну пензију и удова којој право на породичну пензију престане после навршене 45 године живота може поново остварити право на породичну пензију кад наврши:

- 1) у 2011. години, 50 година живота;
- 2) у 2012. години, 50 година и шест месеци живота;
- 3) у 2013. години, 51 годину живота;
- 4) у 2014. години, 51 годину и шест месеци живота;
- 5) у 2015. години, 52 године живота;
- 6) у 2016. години, 52 године и шест месеци живота.

Члан 71.

Изузетно од члана 14. овог закона, односно члана 30. став 1. Закона, право на породичну пензију удовац стиче кад наврши:

- 1) у 2011. години, 55 година живота;
- 2) у 2012. години, 55 година и шест месеци живота;

- 3) у 2013. години, 56 година живота;
- 4) у 2014. години, 56 година и шест месеци живота;
- 5) у 2015. години, 57 година живота;
- 6) у 2016. години, 57 година и шест месеци живота.

Изузетно од члана 14. овог закона, односно члана 30. став 3. Закона, удовац који у току трајања права на породичну пензију стеченог на начин из члана 30. став 1. тач. 2) и 3) Закона, трајно задржава право на породичну пензију кад наврши:

- 1) у 2011. години, 55 година живота;
- 2) у 2012. години, 55 година и шест месеци живота;
- 3) у 2013. години, 56 година живота;
- 4) у 2014. години, 56 година и шест месеци живота;
- 5) у 2015. години, 57 година живота;
- 6) у 2016. години, 57 година и шест месеци живота.

Члан 72.

Изузетно од члана 21. став 1. овог закона, осигураник стиче право на старосну пензију кад наврши:

1) у 2011. години, најмање 53 године и два месеца живота и 20 година и четири месеца стажа осигурања, од чега најмање 10 година и четири месеца ефективно проведених на радним местима на којима се стаж осигурања рачуна са увећаним трајањем;

2) у 2012. години, најмање 53 године и четири месеца живота и 20 година и осам месеци стажа осигурања, од чега најмање 10 година и осам месеци ефективно проведених на радним местима на којима се стаж осигурања рачуна са увећаним трајањем;

3) у 2013. години, најмање 53 године и шест месеци живота и 21 годину стажа осигурања, од чега најмање 11 година ефективно проведених на радним местима на којима се стаж осигурања рачуна са увећаним трајањем;

4) у 2014. години, најмање 53 године и осам месеци живота и 21 годину и четири месеца стажа осигурања, од чега најмање 11 година и четири месеца ефективно проведених на радним местима на којима се стаж осигурања рачуна са увећаним трајањем;

5) у 2015. години, најмање 53 године и десет месеци живота и 21 годину и осам месеци стажа осигурања, од чега најмање 11 година и осам месеци ефективно проведених на радним местима на којима се стаж осигурања рачуна са увећаним трајањем;

6) у 2016. години, најмање 54 године живота и 22 године стажа осигурања од чега најмање 12 година ефективно проведених на радним местима на којима се стаж осигурања рачуна са увећаним трајањем;

7) у 2017. години, најмање 54 године и два месеца живота и 22 године и шест месеци стажа осигурања од чега најмање 12 година и шест месеци ефективно проведених на радним местима на којима се стаж осигурања рачуна са увећаним трајањем;

8) у 2018. години, најмање 54 године и четири месеца живота и 23 године стажа осигурања, од чега најмање 13 година ефективно проведених на радним местима на којима се стаж осигурања рачуна са увећаним трајањем;

9) у 2019. години, најмање 54 године и шест месеци живота и 23 године и шест месеци стажа осигурања, од чега најмање 13 година и шест месеци ефективно проведених на радним местима на којима се стаж осигурања рачуна са увећаним трајањем;

10) у 2020. години, најмање 54 године и осам месеци живота и 24 године стажа осигурања, од чега најмање 14 година ефективно проведених на радним местима на којима се стаж осигурања рачуна са увећаним трајањем;

11) у 2021. години, најмање 54 године и десет месеци живота и 24 године и шест месеци стажа осигурања, од чега најмање 14 година и шест месеци ефективно проведених на радним местима на којима се стаж осигурања рачуна са увећаним трајањем.

Изузетно од члана 21. став 2. овог закона, осигураник који наврши 25 година стажа осигурања, од чега најмање 15 година ефективно проведених на радним местима на којима се стаж осигурања рачуна са увећаним трајањем, у органу из члана 42. овог закона, стиче право на старосну пензију кад наврши:

- 1) у 2011. години, 55 година и четири месеца живота;
- 2) у 2012. години, 55 година и осам месеци живота;
- 3) у 2013. години, 56 година живота;
- 4) у 2014. години, 56 година и четири месеца живота;
- 5) у 2015. години, 56 година и осам месеци живота;
- 6) у 2016. години, 57 година живота;
- 7) у 2017. години, 57 година и шест месеци живота;
- 8) у 2018. години, 58 година живота;
- 9) у 2019. години, 58 година и шест месеци живота;
- 10) у 2020. години, 59 година живота;
- 11) у 2021. години, 59 година и шест месеци живота.

Члан 73.

Изузетно од члана 25. став 1. овог закона, осигуранику жени увећава се стаж осигурања за одређивање висине старосне пензије, као и стаж осигурања и пензијски стаж за одређивање висине инвалидске пензије, и то:

- 1) у 2011. години, за 14%;
- 2) у 2012. години, за 13%;
- 3) у 2013. години, за 12%;
- 4) у 2014. години, за 11%;
- 5) у 2015. години, за 10%;
- 6) у 2016. години, за 9%;
- 7) у 2017. години, за 8%;
- 8) у 2018. години, за 7%.

Члан 74.

Акт из члана 23. овог закона којим се утврђују радна места односно послови на којима се стаж осигурања рачуна са увећаним трајањем, и степен увећања стажа осигурања за запослене у Министарству унутрашњих послова, припаднике Безбедносно-информативне агенције, цивилна лица на служби у Војсци Србије и професионална војна лица према прописима о Војсци Србије, донеће се најкасније у року од 30 дана од дана ступања на снагу овог закона.

Члан 75.

Изузетно од члана 33. став 1. овог закона, пензија се од 1. априла 2011. године и 1. априла 2012. године усклађује у проценту који представља збир процента раста, односно пада потрошачких цена на територији Републике Србије у претходних шест месеци и процента који представља половину реалне стопе раста бруто домаћег производа у претходној календарској години.

Члан 76.

Пензијски стаж на основу кога професионална војна лица према прописима о Војсци Србије стичу и остварују права из пензијског и инвалидског осигурања, обухвата и време које је, као стаж осигурања и посебан стаж, рачунато у пензијски стаж према прописима који су се примењивали до почетка примене овог закона на професионална војна лица.

Члан 77.

Послове спровођења пензијског и инвалидског осигурања који су били у надлежности Фонда за социјално осигурање војних осигураника, на дан 1. јануара 2011. године преузеће Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање.

Финансијско пословање Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање обављаће се путем два подрачуна: за војне осигуранике и остале осигуранике до 1. јануара 2012. године, а од тог дана - путем једног рачуна.

Даном преузимања послова спровођења пензијског и инвалидског осигурања из става 1. овог члана, Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање преузеће имовину, обавезе, капитал и запослене на пословима пензијског и инвалидског осигурања Фонда за социјално осигурање војних осигураника.

Вредност имовине, обавеза и капитала процениће овлашћено лице, у складу са законом.

Члан 78.

Средства за пензијско и инвалидско осигурање професионалних војних лица према прописима о Војсци Србије обезбеђују се у складу са законом којим се уређују доприноси за обавезно социјално осигурање, као и у буџету Републике Србије, почев од 1. јануара 2011. године.

Члан 79.

Члан 31. овог закона, примењиваће се од 1. јануара 2010. године за осигуранике из члана 42. Закона.

Члан 80.

Одредбе Закона о Војсци Југославије („Службени лист СРЈ”, бр. 43/94, 28/96, 44/99, 74/99, 3/02 и 37/02 и „Службени лист СЦГ”, бр. 7/05 и 44/05) и Закона о Војсци Србије („Службени гласник РС”, бр. 116/07 и 88/09), које се односе на услове за стицање права из пензијског и инвалидског осигурања и одређивање висине тих права за професионална војна лица према прописима о Војсци Србије, примењиваће се закључно са 31. децембром 2011. године, осим одредбе члана 192. став 1. Закона о Војсци Србије која ће се примењивати до 31. децембра 2014. године.

Члан 81.

Члан 257. Закона примењиваће се и на кориснике који су пензије остварили према прописима који су се примењивали на професионална војна лица закључно са 31. децембром 2010. године.

Члан 82.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”, а примењује се од 1. јануара 2011. године, осим одредаба чл. 10, 15, 20, 21, 23, 26 и 31. овог закона у делу који се односи на професионална војна лица према прописима о Војсци Србије, који се примењују почев од 1. јануара 2012. године.

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

I. УСТАВНИ ОСНОВ

Уставни основ за доношење овог закона садржан је у члану 70. став 1. Устава Републике Србије, којим је прописано да се пензијско осигурање уређује законом и у члану 97. тачка 8. Устава Републике Србије, којим је прописано да Република Србија уређује и обезбеђује систем у области социјалног осигурања и других облика социјалне сигурности.

II. РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ

Разлози за доношење овог закона произлазе из потребе даљег спровођења реформе система пензијског и инвалидског осигурања, започете 2002. године.

У протеклом периоду, односно од почетка примене последњих измена и допуна Закона о пензијском и инвалидском осигурању („Службени гласник РС”, број 85/05), 1. јануара 2006. године, издвојила су се одређена питања од значаја за даље функционисање система пензијског и инвалидског осигурања, и то: услови за стицање права из пензијског и инвалидског осигурања, стаж осигурања који се рачуна са увећаним трајањем, усклађивање пензије, утврђивање висине права из пензијског и инвалидског осигурања, статус осигураника пољопривредника, увођење војних осигураника у „цивилни” систем пензијског и инвалидског осигурања.

С тим у вези, потребно је имати у виду да се, као и у већини других земаља, систем пензијског и инвалидског осигурања у Републици Србији заснива на текућем финансирању пензија, Pay As You Go (у даљем тексту: PAYG), што значи да сви који раде и остварују приход (осигураници), по принципу обавезности, издвајају кроз доприносе за пензијско и инвалидско осигурање средства за финансирање пензија (корисника). Овај систем настао је у периоду од 1945. до 1970. године, када је старосна структура била повољна (становништво је било младо, тако да је било релативно много запослених и релативно мало корисника права), па је, сходно томе, у PAYG системе, а међу њима и код нас, било уграђено много повољнијих (издашних) решења везано за услове пензионисања, висину пензија, социјалну заштиту и сл. Временом, због промене демографске структуре становништва и опадања нивоа запошљавања овај систем је почео да запада у кризу (почетком деведесетих исказао се дефицит у РФПИО), тако да низ утврђених права, ни послодавци ни држава, више нису били у могућности да финансирају.

Основни узроци оваквог стања били су:

- општа економска ситуација у земљи (криза настала деведесетих година);
- неплаћање доприноса;
- раст незапослености;
- неповољна демографска ситуација;
- продужење животног века становништва;
- решавање проблема вишкова радне снаге кроз пензионисање;
- неоправдано повољни критеријуми за одлазак у пензију;
- злоупотребе при остваривању права на инвалидску пензију; и слично. Дакле, присутни проблеми демографске и посебно економске природе,

који су настали још од средине 80-их година, и даље се усложњавали у деведесетим годинама, захтевали су стална прилагођавања система пензијског и инвалидског осигурања, и то на више начина.

1) У 90-им годинама проблеми су превазилажени:

- кашњењем у исплати пензија,

- лимитирањем износа пензија за период април 1994 - јул 1995. године, тако да су корисницима пензија исплаћиване мање пензије од пензија које би им припадале према одредбама закона, чиме је створен „велики дуг”, који је исплаћен пензионерима у периоду од децембра 2002. до јуна 2006. године,

- исплатом пензија у износу нижем од аконтација пензија, чиме је створен тзв. „мали дуг”, који је исплаћиван у боновима за електричну енергију,

- исплатом пензија за мај, јун и јул 1999. године потврдом за утрошену електричну енергију и др.

2) Због свих наведених проблема у систему пензијског и инвалидског осигурања, Влада је започела реформу система пензијског и инвалидског осигурања 2002. године, изменом Савезног закона о пензијском и инвалидском осигурању, и то:

- променом начина усклађивања пензија, напуштањем зарада као јединог параметра за усклађивање и увођењем, поред зарада и трошкова живота као параметра за усклађивање пензија (пензија се од тада квартално усклађује од 1. јануара, 1. априла, 1. јула и 1. октобра текуће године, на основу статистичких података, са кретањем трошкова живота и просечне зараде запослених на територији Републике у претходном кварталу, уместо месечно са кретањем зараде);

- једнократним повећањем старосне границе од три године, тако да је износила 63 године живота за мушкарце и 58 година живота за жене (уместо раније старосне границе за мушкарце 60 година, а за жене 58 година живота);

- утврђивањем једне најниже пензије, уместо дотадашњих 5 категорија најнижих пензија које су зависиле од дужине пензијског стажа, и др.

3) У 2003. години реформа је настављена доношењем новог Закона о пензијском и инвалидском осигурању, а који је утврдио:

- нов начин обрачуна пензија, којим је равномерније распоређен терет између обвезника, чиме је успостављена чвршћа повезаност између висине пензије и уплаћиваних доприноса и елиминисано је преливање ка онима који су остваривали изразит напредак у каријери или изразито већу плату у само једном делу своје радне историје. Такође, новим методом обрачуна пензија (метод „личног бода”), који се показао као подстицајан и важан и у борби против сиве економије, јер повећава значај висине уплаћених доприноса, прецизније је утврђена разлика у висини пензије у зависности од дужине стажа, а за стаж преко 40 година повећава износ пензије;

- укидање права по основу преостале радне способности (инвалиди рада III категорије) и рестриктивно дефинисао појам инвалидности, тако да инвалидност постоји само кад код осигураника настане потпуни губитак радне способности за било који посао;

- задржан одређени ниво права за затечене кориснике права по основу II и III категорије инвалидности, односно преостале радне способности. При томе су задржана права затечених корисника, с једне стране, превођењем тих накнада у специфичан вид накнаде у износу од 50% инвалидске пензије, која би

им припадала према одредбама закона, а с друге стране затечени корисници по основу преостале радне способности ово право на 50% инвалидске пензије могли су користити најдуже до 2008. године, уколико им независно од њихове воље престане својство запосленог, а наредним изменама тај рок је укинут;

- проширењем обухвата обавезно осигураних лица, тако што су обавезним пензијским и инвалидским осигурањем обухваћена и лица која обављају послове по основу ауторског уговора, као и послове по основу других уговора, код којих за извршен посао остварују накнаду, и др.

4) Реформа се наставља и у 2005. години када су донете измене и допуна Закона о пензијском и инвалидском осигурању, и то:

- поступним подизањем услова за стицање права на старосну и породичну пензију за две године почев од 2008. године до 2011. године (старосна граница се подиже за мушкарце на 65 година живота и за жене на 60 година живота);

- променом начина усклађивања пензија са трошковима живота на територији Републике у претходних шест месеци, али поступно у наредне четири године, као и динамике, тако да се уместо кварталног усклађивања, пензије усклађују два пута годишње и то од 1. априла и 1. октобра текуће године, с тим што се и усклађивање вредности општег бода, као елемента за одређивање висине пензије, врши на исти начин као и усклађивање пензије.

Неспорно је, да су предузете мере у претходним годинама, дале одређене резултате, првенствено кроз успоравање раста дефицита у пензијском систему и на дужи рок утицале на финансијску стабилизацију система и стварање услова за наставак реформи. Поред тога, треба имати у виду да би финансијски показатељи били далеко повољнији, односно дошло би и до пада дефицита да је била ефикаснија контрола и наплата доприноса за пензијско и инвалидско осигурање.

На основу свега изнетог, произлази да су се досада предузете мере, и поред одређених позитивних ефеката, показале недовољним за трајно превазилажење проблема чије решавање је од значаја за даље функционисање система пензијског и инвалидског осигурања, а што указује на нужност даљег реформисања система пензијског и инвалидског осигурања у Републици Србији, и сагласно томе, потребу измена и допуна Закона о пензијском и инвалидском осигурању („Службени гласник РС”, бр. 34/03, 64/04, 84/04, 85/05, 5/09 и 107/09). Исто тако, због промена у демографској структури становништва неопходно је даље прилагођавање права из пензијског и инвалидског осигурања, као континуирани процес.

С обзиром на наведено, предложеним изменама и допунама Закона о пензијском и инвалидском осигурању обухваћени су:

1. Услови за стицање права на старосну пензију, односно поступно подизање услова за стицање права на старосну пензију, 35 година стажа осигурања (жене), односно 40 година (мушкарци) и најмање 53 године живота. Наиме, старосна граница и услов у погледу година стажа осигурања ће се поступно подићи за пет година, од 2011. до 2022. године.

2. Подизање услова за стицање права на породичну пензију, на тај начин што ће се старосна граница подићи поступно за три године, почев од 2012. године.

3. Предложена измена за осигуранике којима се стаж осигурања рачуна са увећаним трајањем, у смислу промене услова у погледу потребних година проведених на радном месту, односно послу за снижавање старосне границе,

као и постепеног повећања опште старосне границе са 53 на 55 година живота. За осигуранике који раде на најтежим пословима (нпр. рудари, балерине), задржана је погодност да се старосна граница може снижавати највише до 50 година живота.

4. Промена начина усклађивања пензије, тако што ће се пензија од 1. априла и 1. октобра текуће године усклађивати са кретањем потрошачких цена на територији Републике Србије у претходних шест месеци, с тим што ће се, изузетно, од 1. априла 2011. године и 1. априла 2012. године пензија усклађивати у проценту који представља збир процента раста, односно пада потрошачких цена на територији Републике Србије у претходних шест месеци и процента који представља половину реалне стопе раста бруто домаћег производа у претходној календарској години. Додатно, пензија се, ако бруто домаћи производ у претходној календарској години порасте изнад 4%, усклађује од 1. априла текуће године у проценту који представља збир процента раста, односно пада потрошачких цена на територији Републике Србије у претходних шест месеци и процента који представља разлику између реалне стопе раста бруто домаћег производа у претходној календарској години и стопе од 4%. Усклађивање пензије вршиће се на основу података републичког органа надлежног за послове статистике о кретању потрошачких цена за период октобар претходне године – март текуће године, односно за период април – септембар текуће године, као и о кретању бруто домаћег производа.

5. Ванредно усклађивање најнижих пензија у осигурању запослених и осигурању самосталних делатности, од 1. јануара 2011. године и утврђивање најнижег износа старосне пензије за осигуранике пољопривреднике у износу од 9.000 динара на дан 1. јануара 2011. године, а који се даље усклађује на начин на који се усклађују пензије.

6. Поновно увођење у систем пензијског и инвалидског осигурања новчане накнаде за помоћ и негу другог лица, као једног од права из пензијског и инвалидског осигурања (поред права за случај старости, права за случај инвалидности, права за случај смрти и права за случај телесног оштећења).

7. Предлаже се смањење личног коефицијента приликом утврђивања највишег износа пензије, а у циљу смањивања разлике између износа највише пензије и износа других пензија, по принципу солидарности.

8. Промена у делу који се односи на статус осигураника пољопривредника.

9. Увођење војних осигураника у систем пензијског и инвалидског осигурања.

10. Овим изменама Закона, такође се отклањају и техничке грешке у постојећем Закону, као и прецизније дефинисање појединих одредаба у циљу превазилажења практичних проблема.

III. ОБЈАШЊЕЊЕ ОСНОВНИХ ПРАВНИХ ИНСТИТУТА И ПОЈЕДИНАЧНИХ РЕШЕЊА

Уз чл. 1, 10, 15, 20, 21, 23, 26, 31, 72, 74 и чл. 76. до 81.

Наведене одредбе односе се на професионална војна лица према прописима о Војсци Србије и на одређене категорије осигураника којима се, због тежине и опасности послова које обављају, стаж осигурања рачуна са увећаним трајањем, па из тог разлога право на пензију могу остварити под посебним условима.

До сада је пензијско и инвалидско осигурање војних осигураника било уређено прописима о Војсци, с тим што је само питање усклађивања пензија на основу прописа о Војсци, почев од 2008. године уређено на исти начин као и усклађивање цивилних пензија. Како је чланом 13. Закона о министарствима („Службени гласник РС”, број 43/07), Министарство рада и социјалне политике, надлежно за комплетно пензијско и инвалидско осигурање (и војних осигураника), предложене су одговарајуће измене у циљу укључивања војних осигураника и корисника у постојећи систем пензијског и инвалидског осигурања, и то од 1. јануара 2011. године у односу на спровођење пензијског и инвалидског осигурања (послови спровођења обављаће се у Републичком фонду за пензијско и инвалидско осигурање- у даљем тексту: Фонд), а од 1. јануара 2012. године у односу на услове за стицање права. С тим у вези, предложено је да се, сагласно прописима о Војсци, професионална војна лица дефинишу као осигураници запослени, као и да имају статус осигураника, који раде на пословима на којима се стаж осигурања рачуна са увећаним трајањем и који могу под посебним условима остварити право на пензију. Такође, у погледу остваривања права на породичну пензију, предложено је да брачни друг професионалног војног лица према прописима о Војсци Србије које је погинуло за време дејстава, право на породичну пензију стиче без обзира на прописане године живота за остваривање овог права, под условом да није склопио брак, односно ако има децу да су деца завршила школовање. Поред тога, проширена је и дефиниција инвалидности, тако да инвалидност постоји кад код професионалног војног лица настане потпуни губитак способности за професионалну војну службу због промена у здравственом стању проузрокованих повредом на раду, професионалном болешћу, повредом ван рада или болешћу, које се не могу отклонити лечењем или медицинском рехабилитацијом. Тако је у погледу услова за стицање права из пензијског и инвалидског осигурања и одређивање висине права, предложено да се на ову категорију осигураника до 31. децембра 2011. године примењују одговарајуће одредбе Закона о Војсци Југославије („Службени лист СРЈ”, бр. 43/94, 28/096, 44/99, 74/99, 3/02 и 37/02 и „Службени лист СЦГ”, бр.7/05 и 44/05), и Закона о Војсци Србије („Службени гласник РС”, бр. 116/07, 88/09), изузев одредбе члана 192. став 1. Закона о Војсци Србије која се односи на могућност престанка службе и пре испуњења општих услова за стицање права на старосну пензију под одређеним условима, а која ће се примењивати до 31. децембра 2014. године.

Такође, предложено је да се и за одређене категорије осигураника, као што су полицијски службеници, запослени у Министарству спољних послова који раде на пословима на којима се стаж осигурања рачуна са увећаним трајањем, припадници Безбедносно-информативне агенције, запослени у Управи за извршење кривичних санкција који раде на пословима на којима се стаж осигурања рачуна са увећаним трајањем и др. измене услови за стицање права на старосну пензију у случају престанка запослења са правом на пензију пре испуњења општих услова. Наиме, у овом случају предложене измене, односе се на подизање старосне границе, са 53 на 55 година живота, повећање потребних година стажа осигурања, са 20 на 25 година стажа осигурања, као и повећање потребног броја година стажа осигурања проведених на тим радним местима, са 10 на 15 година. Међутим, предлаже се да наведено повећање година живота и стажа осигурања буде постепено од 2011. до 2021. године. Изузетно од наведеног, предложено је да полицијски службеници-припадници специјалних јединица полиције и припадници Безбедносно-информативне агенције који раде на посебно сложеним, специфичним пословима, стичу право на старосну пензију кад наврше најмање 53 године живота и 20 година ефективно проведених на тим радним местима.

Поред тога, предложеним изменама, одређеним категоријама осигураника обухваћени су и остали полицијски службеници и припадници Безбедносно-информативне агенције, који раде на радним местима, односно пословима на којима се стаж осигурања рачуна са увећаним трајањем. Наиме, предложено је да осигураник из наведене категорије, коме престане запослење с правом на пензију пре испуњења општих услова из члана 19. Закона о пензијском и инвалидском осигурању, стиче право на старосну пензију, ако је у наведеном органу навршио најмање 60 година живота и 25 година стажа осигурања, од чега најмање 15 година ефективно проведених на радним местима на којима се стаж осигурања рачуна са увећаним трајањем, такође постепено од 2011. до 2021. године.

Такође, у погледу утврђивања висине права из пензијског и инвалиског осигурања за ове, одређене категорије осигураника, предложено је да се за израчунавање годишњег личног коефицијента не узима период од 1. јануара 1970. године, већ период од 1. јануара 1996. године. Предлаже се да примена наведене одредбе буде од 1. јануара 2010. године (ретроактивно), како би корисници из наведене категорије осигураника који су право на пензију остварили или остварују у периоду од 1. јануара 2010. до дана ступања овог закона на снагу, били у истом положају као и корисници који ће то право остварити од 1. јануара 2011. године.

Уз члан 2.

Овом изменом прецизира се шта се сматра радом осигураника који својство осигураника самосталних делатности имају као оснивачи, односно чланови привредних друштава.

Уз члан 3. и 67.

Овом изменом предлаже се промена досадашње дефиниције обавезно осигураног лица по основу бављења пољопривредном делатношћу, тако да су обавезно осигурани сви пољопривредници, а не само носилац пољопривредног домаћинства, односно најмање један члан домаћинства, како је утврђено постојећом одредбом Закона.

Поред тога, поред пољопривредног домаћинства и мешовитог домаћинства, наведеним одредбама утврђено је и шта се сматра пољопривредним газдинством, а прецизиран је и статус: пољопривредника који су до дана почетка примене овог закона стекли, односно којима је утврђено својство осигураника, пољопривредника који нису стекли својство осигураника до дана ступања на снагу овог закона, као и осигураника којима престане својство осигураника по основу запослења, односно обављања самосталне делатности, после ступања на снагу овог закона.

Уз члан 4.

Имајући у виду специфичност привремених и повремених, као и уговорених послова, овом изменом предложено је да се стицање односно престанак својства осигураника, који обављају ове послове, изузетно утврди према утврђеном стажу осигурања. Из истих разлога предлаже се да својство осигураника пољопривредника, може престати и са даном испуњења услова за стицање права на пензију, у складу са законом.

Уз члан 5.

Предложеном изменом прецизирано је да се могућност укључивања у обавезно осигурање, не односи на корисника пензије.

Уз члан 6.

Предложеном изменом извршено је усклађивање са прописима који регулишу област добровољног пензијског и инвалидског осигурања.

Уз чл. 7, 19, 27, 32, 34, 36, 39, 40, 46, 48. и 64.

Овим изменама новчана накнада за помоћ и негу другог лица поново се уводи као једно од права из пензијског и инвалидског осигурања и ближе се утврђује ко и под којим условима може да оствари ово право, с тим што се висина накнаде задржава на нивоу затечених корисника. Иначе ово право је и до сада остваривано у Фонду, с тим што се налазило у прелазним одредбама закона.

Уз члан 8. и члан 68.

Овом изменом предложено је да се потребан минималан стаж осигурања за осигураника жену повећа са 35 на 38 година, али постепено за четири месеца на годишњем нивоу, и то почев од 2011. године, закључно са 2019. годином. Такође, када је неопходан услов тзв. „пун стаж“, постепено се повећава и минимална старосна граница, и за осигураника жену и за осигураника мушкарца, са 53 на 58 година живота, такође постепено почев од 2011. године, закључно са 2022. годином.

Уз члан 9. и члан 69.

Предложена измена односи се на осигуранике којима се стаж осигурања рачуна са увећаним трајањем, у смислу повећања услова у погледу потребних година проведених на радном месту, односно послу, за снижавање старосне границе, као и постепеног повећања старосне границе са 53 на 55 година живота.

Уз члан 11.

Предложеном изменом прецизира се да право на породичну пензију могу остварити и чланови породице умрлог осигураника који је испунио услове за старосну пензију.

Уз члан 12.

У циљу спречавања злоупотреба, које се јављају у пракси, закључивањем брака у циљу остваривања права на породичну пензију, предлаже се да ако је умрли осигураник, односно умрли корисник старосне или инвалидске пензије у тренутку закључења брака навршио године живота из члана 19. тачка 1) Закона, брачни друг може стећи право на породичну пензију, под условом да имају заједничко дете, или ако је брак трајао најмање две године.

Уз чл. 13. до 14. и чл. 70. до 71.

Овим изменама повећава се за три године старосна граница за стицање права на породичну пензију, сагласно повећању старосне границе за стицање права на старосну пензију, и то постепено, по пола године на годишњем нивоу, почев од 2012. закључно са 2016. годином, тако да за удову износи 53, а за удовца 58 година живота.

Уз члан 16.

Предложеним изменама извршено је усаглашавање са прописима о високом образовању, а у односу на трајање студија утврђено тим прописима.

Уз члан 17.

Овом одредбом, када је издржавање услов за стицање права на породичну пензију, прецизира се да се приходима не сматрају ни материјално обезбеђење, као ни породична пензија остварена по другом родитељу.

Уз члан 18.

Предложеном изменом извршено је термилошко прецизирање постојеће одредбе.

Уз члан 22.

Предложена измена односи се на регулисање услова за утврђивање стажа осигурања за време за које је осигураник самосталних делатности привремено обуставио обављање делатности.

Уз члан 24.

Овом одредбом предлаже се поступање Фонда приликом одређивања висине старосне пензије, у вези са утврђивањем личног коефицијента осигураннику који нема ни једну годину осигурања, односно осигураннику за кога у матичној евиденцији Фонда нису утврђени подаци о заради, накнади зараде, односно основици осигурања за поједине календарске године.

Уз члан 25. и члан 73.

Овом изменом утврђује се постепено смањивање процента увећања навршеног стажа осигурања, за одређивање висине старосне и инвалидске пензије, за осигураника жену, са 15% на 6%, почев од 2011. године, закључно са 2018. годином.

Уз члан 28.

С обзиром да 2011. године престаје примена одредбе члана 76. став 4. Закона, којом је утврђена могућност ванредног усклађивања најнижег износа пензије за осигуранике запослене и осигуранике самосталних делатности, овом одредбом предлаже се ванредно ускађивање ове пензије од 1. јануара 2011. године, за проценат којим се обезбеђује да учешће најнижег износа пензије за јануар 2011. године, у просечној заради без пореза и доприноса, која је исплаћена у 2010. години, буде веће за један процентни поен.

Предлаже се да најнижи износ старосне, односно инвалидске пензије за осигуранике пољопривреднике буде у износу од 9.000 динара. Поред тога, спречавају се злоупотребе везане за остваривање права на најнижи износ пензије, с обзиром да је најнижа пензија у осигурању пољопривредника, нижа у односу на износ који се остварује у осигурању запослених и осигурању самосталних делатности.

Уз члан 29.

Имајући у виду заштитни карактер института најниже пензије, овом изменом обезбеђује се равноправни положај осигураника који је остварио право на пензију по домаћим прописима у односу на осигураника који је остварио инострани део пензије према међународним уговорима. Поред тога, утврђено је прецизирање приликом прерачуна иностраног дела пензије.

Уз члан 30.

Предложеном изменом смањује се лични коефицијент приликом утврђивања највишег износа пензије, а у циљу смањивања диспропорције између износа највише и износа других пензија.

Уз члан 33. и члан 75.

Овим члановима предлаже се промена начина усклађивања пензија, тако што ће се пензија од 1. априла и 1. октобра текуће године усклађивати са кретањем потрошачких цена на територији Републике Србије у претходних шест месеци, с тим што ће се, изузетно, од 1. априла 2011. године и 1. априла 2012. године пензија усклађивати у проценту који представља збир процента раста, односно пада потрошачких цена на територији Републике Србије у претходних шест месеци и процента који представља половину реалне стопе раста бруто домаћег производа у претходној календарској години. Додатно, пензија се, ако бруто домаћи производ у претходној календарској години порасте изнад 4%, усклађује од 1. априла текуће године у проценту који представља збир процента раста, односно пада потрошачких цена на територији Републике Србије у претходних шест месеци и процента који представља разлику између реалне стопе раста бруто домаћег производа у претходној календарској години и стопе од 4%. Усклађивање пензије вршиће се на основу податка републичког органа надлежног за послове статистике о индексу потрошачких цена за период октобар претходне године – март текуће године, односно за период април – септембар текуће године, као и о кретању бруто домаћег производа.

Уз члан 35. и члан 42.

Овим члановима предлаже се прецизније дефинисање остваривања права на старосну пензију, с обзиром на проблеме присутне у пракси. С тим у вези предложено је брисање одредбе члана 107. Закона која је до сада регулисала то питање.

Уз члан 37.

Предложеном одредбом утврђено је да приликом покретања поступка за остваривање права по основу инвалидност, неће бити потребна сагласност лекарске комисије у здравственој установи, што се предлаже из разлога смањења трошкова Фонда према лекарским комисијама у здравственим установама.

Уз члан 38.

Предложеном одредбом утврђује се поступање Фонда у вези са обавезом исплате накнаде зараде због привремене спречености за рад осигураннику, који, у току привремене спречености за рад, поднесе захтев за покретање поступка за остваривање права по основу инвалидности, а уколико се утврди потпуни губитак радне способности.

Уз члан 41.

Предложеним изменама члана 106. Закона извршено је термилошко усаглашавање те одредбе, сагласно прописима о уређењу судова.

Уз члан 43.

Предложеном одредбом, у оквиру члана 108. који регулише питање исплате пензија и новчаних накнада, прецизирају се права и обавезе корисника пензије с тим у вези, а у циљу обезбеђивања несметаног коришћења права и спречавања евентуалних злоупотреба.

Уз члан 44.

Наведеним чланом дефинише се да се исплата новчаних давања врши корисницима права на територији Републике Србије, а узимајући у обзир чињеницу примене Споразума о социјалном осигурању са Републиком Црном Гором.

Уз члан 45.

Предложеним изменама члана 117. Закона извршено је неопходно прилагођавање потребама праксе када је реч о корисницима породичне пензије, односно отклањања проблема уочених у пракси. Наиме, с обзиром на иначе мале износе породичних пензија, дефинисани су случајеви када се општа одредба о обустави исплате породичне пензије кориснику који стекне својство осигураника не примењује, а имајући у виду врсту ангажовања корисника ове пензије и висину тако остварених прихода.

Уз члан 47.

Предложеном одредбом извршено је прецизирање у односу на важећу одредбу, у погледу исплате пензије корисницима у иностранству.

Уз члан 49. и члан 56.

Предложеним изменама, вођење матичне евиденције и чување података прилагођава се савременим технологијама и начинима комуникације.

Уз члан 50.

Предлаже се измена одредбе члана 131. Закона, јер од 1. јануара 2008. године постоји један Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање, па је потребно да, уместо ознаке фонда, постоји ознака категорије осигураника.

Уз члан 51.

Наведеним одредбама, проширује се и додатно дефинише улога Фонда у односу на осигуранике који сами плаћају допринос за пензијско и инвалидско осигурање, тако да Фонд по службеној дужности сачињава пријаву свих потребних података за матичну евиденцију за ове осигуранике, у случају када обвезник подношења пријава не поднесе исте у законском року, укључујући и податке о мировању својства осигураника пољопривредника, и утврђеним периодима мировања осигурања, и води посебну евиденцију о уплати доприноса по основу уговорене накнаде, односно накнаде по основу уговора о допунском раду.

Уз члан 52.

Овом одредбом даје се могућност да Фонд сачини пријаву на осигурање, у случају када је не може поднети обвезник подношења пријаве.

Уз члан 53.

Овом одредбом допуњује се постојећа одредба, тиме што се прописује да се, осим на начин утврђен Законом, својство осигураника може утврдити и на начин утврђен општим актом Фонда на који сагласност даје Влада, што је у складу са Законом о доприносима за обавезно социјално осигурање.

Уз члан 54.

С обзиром да је орган за вођење пољопривредних газдинстава утврђен као надлежни орган за осигуранике пољопривреднике, овом одредбом предлаже се да се пријава података за матичну евиденцију подноси Фонду према седишту органа надлежног за вођење регистра пољопривредних газдинстава.

Уз члан 55.

Изменом у члану 144. Закона предложено је да се пријаве, одјаве и промене података достављају у року од три, уместо у року од осам дана. Овај рок је предложен на предлог инспекције рада, из разлога што сада важећи рок од осам дана отежава ефикасну контролу, а у циљу спречавања рада на црно и

других злоупотреба. Поред тога овај рок ће се примењивати и према Закону о Централном регистру обавезног социјалног осигурања, када се успоставе технички услови за почетак његовог рада.

Уз чл. 57. до 58.

Предложене измене односе се на прецизирање надлежности Управног одбора и Надзорног одбора Фонда, а у циљу усаглашавања са Законом о буџетском систему, Уредбом о буџетском рачуноводству и Правилником о стандардном класификационом оквиру и Контном плану за буџетски систем.

Уз члан 59.

Предложеном изменом, прецизира се структура средстава Фонда, тако да иста чине и средства која се издвајају из буџета Републике, а што се предлаже с обзиром на повећање обавеза насталих у вези са исплатом пензија.

Уз члан 60.

Овом одредбом предлаже се да се средства за пензијско и инвалидско осигурање користе, између осталог, за текуће расходе, издатке за нефинансијску имовину и отплату главнице и набавку финансијске имовине.

Уз члан 61.

Предложеном одредбом прецизније се дефинише накнада штете у случају преплаћеног износа пензија.

Уз чл. 62. до 63.

У вези са остваривањем права из члана 223. Закона, предложеним одредбама термилошки се прецизира престанак својства осигураника, с обзиром на модалитете утврђене прописима о раду, стечају и др.

Уз члан 65.

Предложеном изменом извршена је допуна у погледу врсте помагала за чију набавку се обезбеђују потребна средства, тако да се исто односи, поред репродуктора и Брајеве писаће машине, и на савремена електронска односно дигитална помагала.

Уз члан 66.

Имајући у виду да се од 1. јануара 2008. године примењује Споразум између Републике Србије и Републике Црне Горе о социјалном осигурању, предложено је брисање одредбе члана 258. Закона.

Уз члан 82.

Овом одредбом предлаже се да овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”, а да ће се примењивати од 1. јануара 2011. године, изузев одредаба чл. 10, 15, 20, 21, 23, 26 и 31. овог закона у делу који се односи на професионална војна лица према прописима о Војсци Србије, који се примењују почев од 1. јануара 2012. године.

IV. ФИНАНСИЈСКА СРЕДСТВА ПОТРЕБНА ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ЗАКОНА

За спровођење овог закона нису потребна додатна финансијска средства. Предложеним одредбама, гледано дугорочно, обезбедиће се убудуће финансијски одрживији систем.

V. ОПШТИ ИНТЕРЕС ЗА ПОВРАТНО ДЕЈСТВО ОДРЕДБЕ ЗАКОНА

Чланом 79. Предлога закона предвиђено је да се у односу на одређене категорије осигураника из члана 42. Закона о пензијском и инвалидском осигурању („Службени гласник РС”, бр. 34/03, 64/04, 84/04, 85/05, 101/05, 63/06, 5/09 и 107/09), члан 31. Предлога закона примењује од 1. јануара 2010. године.

У члану 196. Устава Републике Србије, утврђено је да закони и други општи акти ступају на снагу најраније осмог дана од дана објављивања, с тим да могу да ступе на снагу раније само ако за то постоје нарочито оправдани разлози, утврђени приликом њиховог доношења.

Уколико се члан 79. Предлога закона не би примењивао од 1. јануара 2010. године за одређене категорије осигураника из члана 42. Закона о пензијском и инвалидском осигурању, осигураници из те категорије који су право на пензију остварили или остварују у периоду од 1. јануара 2010. до дана ступања овог закона на снагу, били би у неповољнијем положају у односу на осигуранике из наведеног члана који ће право на пензију остварити од 1. јануара 2011. године, јер би се њима обрачун пензије вршио на неповољнији начин. Према томе, применом члана 79. Предлога закона од 1. јануара 2010. године обезбеђује се да сви осигураници из члана 42. наведеног закона буду у једнаком правном положају, односно да право на обрачун пензије остваре под истим условима.